

BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASHNING PSIXOLOGIK BOSQICHLARI

Nekvoyeva Sitora Rajab qizi

Surxondaryo viloyati Muzrabat tumani

38-umumta'lim maktabi amaliyotchi psixologi

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada bolalarni maktabga tayyorlashning psixologik bosqichlari, maktab ta'limiga moslashuv jarayoni hamda bola ruhiy rivojlanishining muhim jihatlari yoritiladi. Shuningdek, oila, maktab va psixolog hamkorligining bola tayyorgarligidagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: maktabga tayyorgarlik, bola psixologiyasi, moslashuv, emotsional rivojlanish, motivatsiya, maktabgacha ta'lim, psixologik tayyorgarlik, oila.

KIRISH

Bolani maktabga tayyorlash uning hayotidagi muhim bosqichlardan biri hisoblanadi. Maktabga qadam qo'yish bola uchun yangi ijtimoiy muhit, yangi tartib va mas'uliyatlarni anglatadi. Shu sababli maktabga tayyorgarlik nafaqat bilim, balki psixologik jihatdan ham muhim ahamiyatga ega.

Psixologik tayyorgarlik bolaning maktab muhitiga moslasha olish qobiliyatini bildiradi. Bola yangi jamoaga kirishishi, o'qituvchi bilan muloqot qilishi va dars jarayonida faol qatnashishga tayyor bo'lishi kerak.

Maktabga tayyorgarlikning birinchi bosqichi emotsional tayyorgarlikdir. Bola maktabga ijobiy munosabatda bo'lishi va o'qishga qiziqish his qilishi muhimdir.

Ikkinchi bosqich intellektual tayyorgarlik hisoblanadi. Bu bosqichda bolaning fikrlash, diqqat, xotira va nutq rivojlanish darajasi muhim o'rin tutadi.

Bolaning mustaqilligi ham maktabga tayyorgarlikning muhim ko'rsatkichidir. O'z kiyimini yig'ishtirish, topshiriqni mustaqil bajarish va tartibga rioya qilish kabi ko'nikmalar shakllanishi zarur.

Ijtimoiy-psixologik tayyorgarlik ham katta ahamiyatga ega. Bola tengdoshlari bilan muloqot qila olishi, jamoa qoidalariga amal qilishi va o'z his-tuyg'ularini boshqara bilishi kerak. Oilaviy muhit bolaning maktabga tayyorgarligiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ota-onaning mehribonligi va qo'llab-quvvatlashi bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi. Bolani haddan tashqari qo'rqitish yoki ortiqcha bosim o'tkazish uning ruhiy holatiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Shu sababli maktab haqida ijobiy tushuncha berish muhimdir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari ham bolalarni maktabga tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Turli rivojlantiruvchi o'yin va mashg'ulotlar bolaning psixik jarayonlarini rivojlantiradi.

Maktab psixologi bolaning tayyorgarlik darajasini aniqlash va moslashuv jarayonini yengillashtirishda yordam beradi. Psixologik suhbat va treninglar orqali bolaning xavotir darajasi kamaytiriladi.

Maktabga tayyorlash metodlarida asosiy matematik bilimlar katta ahamiyatga ega. Birinchi sinf o'quvchisi yigirmagacha oldinga va orqaga borishi va o'ngacha raqamlar bilan eng oddiy matematik operatsiyalarni bajarishi kerak: ularni ayirish va qo'shish. Siz chaqaloqning boshlang'ich matematikasini yaxshi bilishini uning oldiga bir nechta olma qo'yib, ularni sanashni so'rash orqali tekshirishingiz mumkin. Dastlabki hisobdan so'ng, siz bir nechta olma olib tashlashingiz mumkin - chaqaloq qancha olinganligini va qancha qolganini hisoblab chiqsin.

Barcha maktabgacha yoshdagi bolalarda bo'lishi kerak bo'lgan muhim ko'nikma - bu so'zlarni yoki narsalarni bir qator xususiyatlarga ko'ra birlashtira olish, shuningdek, ular orasidagi o'xshashlik yoki farqlarni topish va taqdim etilgan bir qator qo'shimcha so'z yoki ob'ektni tanlash qobiliyatidir.

Bolalarni maktabga tayyorlashning turli usullari va dasturlari mavjud. Ular bolani maktabga o'rgatish jarayonida uni o'qitishga majburdirlar. Bolani maktabga tayyorlash usullarining asosiy vazifasi maktabga kiradigan bolalarda o'rganish uchun dastlabki motivatsiyani aniqlashdir, ya'ni. Ota-onalar farzandini maktabga qanday tayyorlaydilar? Bunday usullar ota-onalarga bolasining zaif tomonlarini aniqlashga va maktabga tayyorgarlik ko'rishda ularga alohida e'tibor berishga yordam beradi. Turli xil texnika turlariga e'tibor bering, ular quyidagilar bo'lishi mumkin:

1. Maktabga tayyorgarlik testlari.
2. Diagnostika texnikasi - o'zgartirilgan so'rovnomalar.
3. Bolaning maktabga tayyorligini aniqlash uchun psixologik usullar, psixologik testlar.
4. Kolesnikova usuli - Kolesnikov maktabiga oson tayyorgarlik ko'rish, har bir bolaning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda, eng yaxshi natijani ta'minlaydigan individual yondashuvni qo'llagan.
5. Farzandingizni maktabga qanday tayyorlash kerak. Unga notanish muhitga tezda moslashishga qanday yordam berish kerak. Bunda sizga maktabga tayyorgarlikning turli usullari yordam beradi. Bu usullar ota-onaga farzandini mustaqil ravishda maktabga tayyorlashga yordam beradi. Ular sizga asosiy ta'lim ko'nikmalarini egallashga yordam beradi.
6. Bolani maktabga tayyorlash usuli bevosita ota-onalar tomonidan tanlanadi. Siz o'qituvchi bolaning tayyorligini tekshiradigan dasturni qabul qilmasligingiz kerak va uni to'g'ri javoblarni eslab qolishga majburlamasligingiz kerak. Siz chaqaloq bilan butun umri davomida shug'ullanishingiz kerak, asta-sekin oson vazifalardan murakkablarga o'ting. Agar bola bolalar bog'chasiga borsa, bu vazifani sezilarli darajada osonlashtiradi. Ammo baribir, siz guruhda o'ttizdan ortiq bolasi

bo'lgan maktabgacha tarbiyachiga to'liq ishonmasligingiz kerak. Uyda o'qish va arifmetikani o'zingiz bajaring. Harflar va raqamlardan iborat muzlatgich magnitlarini sotib oling va har safar ovqatlanganingizda, so'zlarni joylashtiring. Har bir so'zdagi bo'g'in va harflarni hisoblang. Bo'g'inlar soniga qarab, so'zda nechta unli borligini aniqlang. Keyin nechta undosh tovushni hisoblang. Ko'rgan hamma narsani hisoblang. $2+2$, $1+3$, $2+3$ kabi eng oddiy hisob-kitoblarni yoddan o'rganishga harakat qiling. Bola oldinga va orqaga kamida 20 ga qadar hisoblashi kerak. Bolada xayoliy fikrlash va tasavvurni rivojlantirish uchun kitob o'qishni unutmang. O'qiganlaringizni takrorlang va muhokama qiling. Ha, va printsiplial jihatdan, bola masofa, uzunlik, o'lcham, vazn, balandlik va hokazo tushunchalarini tushunishi uchun siz ko'rgan hamma narsani tasvirlab bering. Farzandlaringizni maktabga tayyorlash uchun bir nechta kitob sotib oling. U erda barcha vazifalar to'plangan va shuning uchun siz hech narsani o'tkazib yubormaysiz.

7. Yana bir muhim jihat - bolani maktabga yuborishdan oldin ham, uning nimaga moyilligini va nima qilishni yaxshi ko'rishini aniqlang. Zero, maktabda bolaga qanchalik yaxshi munosabatda bo'lmasin, o'qituvchi qanday individual yondashuvni ko'rsatmasin, u maktab o'quv dasturi doirasida ishlashga majbur bo'ladi. Shuning uchun, bolaning qaysi fanlarga moyilligini imkon qadar erta aniqlash va tegishli maktab yoki sinfni tanlash siz uchun foydalidir. Shuning uchun, hatto maktabgacha yoshda ham, siz hamma narsani sinab ko'rishingiz kerak, mantiq, chet tilini o'rganish, rasm chizish, she'r o'qish va sizga beriladigan yagona narsani aniqlash uchun faqat vaqtingiz bo'lgan hamma narsani sinab ko'rishingiz kerak. eng yaxshi farzandingiz.

Tajriba shuni ko'rsatadiki, hatto insonparvarlik nuqtai nazariga ega bo'lgan juda iqtidorli bola ham matematika darsidan ancha orqada qolishi va oxir-oqibat o'qishni shunchaki tark etishi mumkin. Ammo agar u til va adabiyotni chuqur o'rganadigan maktabga yuborilganida, u katta muvaffaqiyatlarga erishishi mumkin edi. Bunday vaziyatda esa o'z farzandidan o'z vaqtida iqtidor topib, uni rivojlantira olishi faqat ota-onaga bog'liq.

Bolalarni maktabga tayyorlash usullari :

Har qanday metodologiya keng qamrovli bo'lishi kerak, nafaqat aniq ko'nikmalarni o'rgatadi, balki umumiy rivojlanishni ham o'z ichiga oladi. Albatta, endi maktabgacha maktabgacha tayyorgarlikni amalga oshirishning ko'plab usullari mavjud. Siz eng mashhurlarini tanlashingiz mumkin.

Maktabga psixologik tayyorgarlik :

Birinchi sinfga qabul qilish bolaning hayotidagi o'zgarishlar bilan bog'liq va bu, o'z navbatida, u uchun stressdir. Ko'pincha ota-onalar "maktabga tayyorgarlik ko'rish" deganda, o'quv jarayoni boshqa bolalar va kattalar bilan o'zaro munosabat ekanligini unutib, intellektual tayyorgarlikni anglatadi. Kichkintoyning moslashish davriga

osonroq bardosh berishi uchun siz birinchi sinf o'quvchisining maktabga psixologik tayyorgarligi haqida g'amxo'rlik qilishingiz kerak. Axir, agar talaba sinfda o'zini qanday tutish kerakligini, uni o'quv jarayonida nima kutayotganini tushunmasa, u a'lochi talaba bo'lishi dargumon va u sinfdoshlari bilan yaxshi munosabatda bo'ladi.

Bu erda siz e'tibor berishingiz kerak bo'lgan asosiy fikrlar:

1-sinfda maktabga tayyorgarlik bitta texnikaga tayanib yoki ularni birlashtirib, uyda mustaqil ravishda amalga oshirilishi mumkin. Bolalar bog'chalarida bu masalaga katta e'tibor qaratilmoqda. Ammo ideal holda, maktabdan taxminan bir yil oldin, siz ob'ektiv professional maslahat beradigan bolalar psixologi bilan gaplashishingiz kerak. Agar biror narsa noto'g'ri bo'lsa ham, unga e'tibor berish uchun etarli vaqt bo'ladi.

Bola o'rganishga tayyorlansa, u o'quv va darsdan tashqari mashg'ulotlarda tashabbus ko'rsatadi, u o'qish va sinfdoshlari bilan muloqot qilish jarayonida qiyinchiliklarga duch kelmaydi. Ushbu maqola bolani uyda maktabga tayyorlashga, uning bilim darajasini va motivatsion tayyorgarligini aniqlashga yordam beradi.

Bo'lajak birinchi sinf o'quvchilarining ota-onalari bu savoldan xavotirda, ularning farzandi maktabga tayyormi? Axir, chaqaloqni nafaqat birinchi sinfga yuborish, balki uni o'z vaqtida qilish juda muhim - bola ruhiy jihatdan ta'lim muassasasiga borishga tayyor va buning uchun etarlicha rivojlangan bo'lsa.

Bolaning tayyorgarligini aniqlashdagi xato qimmatga tushishi mumkin: ta'lim muassasasiga borishni istamaslik, darslarni o'rganishdan bosh tortish, ruhiy tushkunlik, nazoratsiz xatti-harakatlar - bularning barchasini maktabda "noto'g'ri vaqtda" topadigan birinchi sinf o'quvchisi ko'rsatadi. . Ota-onalar bolada muammolarning oldini olish va ruhiy jarohatlarning oldini olish uchun uning bilim va ko'nikmalarini zamonaviy talablarga moslashtirishga juda ehtiyot bo'lishlari kerak

Birinchi - diagnostika va tuzatish yo'nalishi - ota-onalarni so'roq qilish, maktabgacha yoshdagi bolalarning oilalarini o'rganish (turish sharoitlari va ta'lim uslubi). Zarur bo'lganda, muammolarni aniqlash va ularni hal qilish yo'llarini aniqlash uchun o'qituvchi-logoped, o'qituvchi-psixolog bilan guruh va individual tuzatish ishlari tashkil etiladi. Mutaxassislar muammoli bolalarning ota-onalariga yordam beradi, qiyin vaziyatni engishga yordam beradi, turli masalalar bo'yicha maslahat beradi.

Ikkinchisi - psixologik-pedagogik yo'nalish - ota-onalarni quyidagi mavzular bo'yicha maslahatlashuvlar orqali o'qitishni o'z ichiga oladi: "Bolani maktabga moslashtirishdagi qiyinchiliklar va uni bartaraf etish yo'llari", "Muloqot uyg'unligi - ruhiy salomatlik garovidir" va hokazo. O'qituvchilar chizishadi. ota-onalar uchun ko'rsatmalar (bolaning o'qishga bo'lgan muhabbatini qanday rivojlantirish, bolalarni maktabga tayyorlash bo'yicha maslahatlar berish).Ayniqsa, ota-onalar uchun maktabgacha ta'lim muassasasining metodik kabinetida "Maktab bilan hamkorlik" papkasi yuritilib, u yerdan foydali ma'lumotlarni topa oladi.Hozirgi vaqtda ota-onalarning pedagogik ta'limining barcha usullari va shakllari qo'llaniladi, bu sohada

allaqachon o'rnatilgan, ham innovatsion, noan'anaviy. Qo'llaniladigan: ko'rgazmali targ'ibot, oila tashrifi, ota-onalar yig'ilishi, suhbat va maslahatlar, ota-onalar konferentsiyasi, og'zaki jurnallar, anketalar, ochiq eshiklar kuni, davra suhbatlari, to'garaklar tashkil etish, ishbilarmon o'yinlar tashkil etish. O'quv yilining boshidanoq maktabgacha ta'lim muassasasi rahbari va maktabga tayyorgarlik guruhi o'qituvchisi o'z tarbiyalanuvchilarining oilalari bilan ishlashni tashkil etishlari, ularga vazifalarni tushunishlariga yordam berish uchun ota-onalar bilan ishlashning barcha shakllaridan foydalanishlari kerak. va ettinchi yil bolalarini o'qitish va tarbiyalashning o'ziga xos xususiyatlari, ularni zamonaviy sharoitlarda maktabga tayyorlash. Bularning barchasi oila va xalq ta'limi, bog'cha va maktab o'rtasidagi izchil aloqalarni chuqurlashtirish, otaonalarning farzand tarbiyasidagi mas'uliyatini oshirishga xizmat qiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bolalarni maktabga tayyorlashning psixologik bosqichlari ularning keyingi ta'lim faoliyatidagi muvaffaqiyatini belgilaydi. Oila, bog'cha va maktabning hamkorligi orqali bolaning sog'lom ruhiy rivojlanishini ta'minlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI :

1. I.A. Karimov. «Barkamol avlod-O'ZBEKISTON taraqqiyotining poydevori».T., Sharq. 1997.
2. Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim- tarbiyasiga qo'yiladigan davlat talablari. T., O'z PFITI,2000.Tuzuvchilar Rasulova.M, Abduraxmonova.X va boshqalar.
3. Bolalarni maktabga o'qishga tayyorlash(ilmiy maqolalar to'plami). T., O'z PFITI, 1997.
4. ZIYO.NET